

Valtuustoaloite ekososiaalisen sivistyksen ohjelmasta Ylöjärven perusopetukseen

Suomi on maailman vakain valtio ja maailman onnellisin maa monella mittarilla.

Kuitenkin viimeisen vuosikymmenen aikana tapahtuneen kehityskulun seurauksena kilpailu yhteiskunnassa on kiristynyt, yksilökeskeisyys ja suorituskeskeisyys on lisääntynyt. Tämä on johtanut kokemukseen merkityksettömyydestä, arvottomuudesta ja mitättömyydestä, joka näkyy myös lasten ja nuorten hyvinvoinnissa.

Yltäkylläisyyden ajan ongelmaksi on siis muodostunut ihmisten kokema elämän merkityksettömyys ja tarkoituksettomuus, kun materialistinen ja kulutuskeskeinen elämän suorittaminen ei olekaan tehnyt ihmisistä onnellisempia. Kuluttamiseen ja kilpailuun perustava elämäntapa ei täytä pysyvästi hyväksynnän, ihailun ja yhteyden tarvetta. (Salonen & Bardy, 2015)

Vajeeseen ratkaisu on ekososiaalisessa sivistyksessä. Ekososiaalisen sivistyksen keskeisiä elementtejä ovat ymmärrys luonnonvarojen rajallisuudesta, luonnonvarojen vastuullinen käyttö sekä toimiminen maapallon kantokyvyn rajoissa, sekä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ihmisten välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen. Ekososiaalinen sivistys korostaa systeemistä ajattelua, globaalia vastuuta ja keskinäisriippuvuutta. Se haastaa vallalla olevan kasvatustieteen, joka usein on keskittynyt yksilön henkilökohtaiseen tämän hetken menestykseen ja taloudelliseen hyötyyn, ja painottaa sen sijaan yhteistä hyvää, elämän merkityksellisuyttä ja kestävää tulevaisuutta. (Salonen, 2012)

Onnellinen elämä syntyy merkityksellisyydestä ja kuulumisen tunteesta. Merkityksellisyyden kokemukset muodostuvat kytköksistä johonkin itsen ulkopuolella olevaan arvokkaaseen.

Ekososiaalisen sivistyksen tavoitteena on vahvistaa ihmisen yhteyksiä ja ymmärrystä ympärillä olevaan luontoon, muihin ihmisiin ja maailmaan. Yhteydet merkityksellistävät ihmisten elämää, lisäävät kuulumisen ja osallisuuden kokemuksia, laajentavat huolenpidon piiriä *minästä* globaaliin, ekosysteemiseen ja planetaariseen ulottuvuuteen, ja tekevät tietoiseksi jokaisen omista vaikutusmahdollisuuksista. Ekososiaalisessa sivistisyhteiskunnassa huomioidaan myös tulevien sukupolvien mahdollisuudet ja edellytyksen elää planeetalla yhtä turvallista, vaurasta ja vapaata elämää kuin nykysukupolvet voivat elää.

Esimerkiksi Tampereen kaupunki on ottanut käyttöön ekososiaalisen sivistyksen periaatteet perusopetuksen opetusohjelmaansa, ja aktiivisesti kehittää ekososiaalista sivistystä eri tasoilla: strategisella, toimintakulttuurisella ja työn tekemisen tasolla. Kaupungissa toimii myös ekososiaalisen sivistyksen tutoropettajia. Tampereella on lisäksi laadittu tukimateriaaliksi ekososiaalisen sivistyksen käsikirja opetukseen. (Tampereen kaupunki, 2024)

Tampereen kaupungin laatimaa käsikirjaa sekä Tampereen sivistystoimen kokemuksia ja esimerkkejä voisi varmasti hyödyntää myös Ylöjärven kaupungilla opetuksen kehittämistoimissa. Myös Ylöjärven lukiossa tehtävä kestävyyskasvatusta perustuu ekososiaalisen sivistyksen periaatteisiin (Ylöjärven lukio, N.d.).

Ehdotamme, että Ylöjärven perusopetuksessa otetaan ympäristö- ja kestävyyskasvatuksessa kehittämiskohteeksi

- i) ekososiaalisen sivistyksen ohjelmaan perehtyminen (esim. Tampereen mallin bechmarkkaaminen),**
- ii) ekososiaalisen sivistyksen tutor- ja kehittäjäopettajien innostaminen ja kouluttaminen,**
- iii) ekososiaalisen sivistyksen periaatteisiin perustuvan kestävyyskasvatustallin luominen ja sen jalkauttaminen perusopetukseen.**

Lähteet:

Salonen, Arto O. (2012). Videoluento: *Ekososiaalinen sivistys (youtube.com)*. (21.9.2024)

Salonen, Arto. O. & Bardy, Marjatta (2015). *Ekososiaalinen sivistys herättää luottamusta tulevaisuuteen*. *Aikuiskasvatus* 35, 1/2015, 4-15.

Tampereen kaupunki (2024) internet-sivu: tampere.fi/koulutus/perusopetus/ekososiaalinen-sivistys. (19.9.2024)

Ylöjärven lukio (N.d.) internet-sivu: ylojarvenlukio.fi/kestava-kehitys. (19.9.2024)

Ylöjärvi, 7.10.2024

Vihreä valtuustoryhmä

Sari Lohman

Taru Lehto